

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- ο φίλος ως ο καλύτερος σύμβουλος και αντικειμενικός κριτής,
- ελλείπει φίλου ορισμένοι καταφεύγουν στην αυστηρή κρίση του εχθρού,
- ευαίσθητη η φιλία, δεν αντέχει στη νοθεία και διαλύεται,
- φόβος και υποψία ανταγωνισμού: εμπόδια στις φιλίες μεταξύ ομοτέχνων,
- ανέφελη καρδιά, ανιδιοτέλεια, αγάπη: προϋποθέσεις γνήσιας φιλίας.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Αναλογία: «Όπως τα ευγενή ποτά αλλοιώνονται αμέσως με την παραμικρή πρόσμειξη ακάθαρτων ουσιών, έτσι και η φιλία δεν αντέχει στη νόθευση και διαλύεται πολύ εύκολα.»
→ μεταφορικός παραλληλισμός των εννοιών της φιλίας και των ευγενών ποτών με παρομοίωση

Μέλη αναλογίας:

- αναφορικό μέρος: τα ευγενή ποτά (προηγείται, εισάγεται με τη λέξη «Όπως»)
- δεικτικό μέρος: η φιλία (έπεται, εισάγεται με τη λέξη «έτσι»)

Δικαιολόγηση επιλογής:

Επιτυχής επιλογή, γιατί μέσω του παραλληλισμού της με ένα απτό, προσιτό, καθημερινό παράδειγμα υλικής και όχι συναισθηματικής υπόστασης ή φιλοσοφικής διάστασης, αναδεικνύεται, ώστε να γίνει κατανοητή, η ευαίσθητη φύση της φιλίας: τα ευγενή ποτά αλλοιώνονται εύκολα με οποιαδήποτε πρόσμειξη άλλης ουσίας, αλλά και η φιλία ως ευγενούς φύσεως σχέση δεν αντέχει οποιαδήποτε μορφή νοθείας.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- βαρυσήμαντη καμπή του βίου: σημαντική στιγμή της ζωής, όταν υπάρχουν διλήμματα ή πρέπει να παρθούν σπουδαίες αποφάσεις

- μάτι καθαρό: εδώ ο συγγραφέας θέλει να αναδείξει τη σημασία της ευθυκρισίας, της αντικειμενικής προσέγγισης της πραγματικότητας από τον φίλο, με βάση την οποία θα δώσει την κατάλληλη συμβουλή στον φίλο του
- να μάς ζυγίσει με σκληρότητα: να μας κρίνει με αυστηρά/ αντικειμενικά κριτήρια, χωρίς συναισθηματισμούς
- μια σταγόνα από το δηλητήριο αυτό: έστω και ελάχιστη έκφραση εγωιστικών και ιδιοτελών συναισθημάτων αρκεί για να καταστρέψει μια φιλική σχέση
- ανέφελη καρδιά: ψυχή αγνή, απαλλαγμένη από ιδιοτέλεια, διαυγής συναισθηματικά.

Πρόθεση του συντάκτη με την επιλογή αυτών των λέξεων και φράσεων με συνυποδηλωτική/μεταφορική λειτουργία της γλώσσας είναι να προβληματίσει τον/την αναγνώστη/αναγνώστρια για τη σημασία που έχει η φιλία στη ζωή μας, αλλά και πόσο ευαίσθητη είναι αφού εύκολα υποσκάπτεται από τον ανταγωνισμό και τη σκοπιμότητα. Με τη συνυποδηλωτική λειτουργία το νόημα δεν δίνεται με ευθύ τρόπο, αλλά έμμεσα, οπότε δίνεται ερέθισμα στον/στην αναγνώστη/αναγνώστρια να επεξεργασθεί το νόημα και να το αφομοιώσει με κριτικό τρόπο.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία τα εξής ως προς το α' ερώτημα:

- ως κουμπάρος, ανέβαλε τον γάμο, γιατί η σύζυγός του, ως λεχώνα -με βάση τα έθιμα της εποχής-, δεν μπορούσε να εμφανιστεί στην κοινότητα, αν δεν είχαν περάσει 40 μέρες από τον τοκετό
- ήθελε να συμμετάσχει και η γυναίκα του στον γάμο, να χαρεί τη ζωή της ως παντρεμένη, καθώς η αυστηρή μητέρα της -κατά τα πρότυπα της ανδροκρατούμενης κοινωνίας- δεν της επέτρεπε τις εξόδους ως ανύπαντρη
- λόγω της επιθυμίας του να χαρούν το ευχάριστο γεγονός, πίεσε τη γυναίκα του να παραμείνουν στο γαμήλιο γλέντι και να χορέψουν περισσότερο από όσο εκείνη άντεχε (ως λεχώνα και θηλάζουσα μητέρα βρέφους)

- συνειδητοποιώντας τη ζαλάδα της από το κρασί και την κούρασή της εκ των υστέρων, σήκωνε το παιδί του, αλλά κρατούσε κι εκείνην, που δυσκολευόταν να προχωρήσει, ζητώντας της συγγνώμη και βοηθώντας την ακόμη και στο σπίτι με το στρώσιμο του κρεβατιού
- είχε καλές προθέσεις και αγνά αισθήματα αγάπης, νοιαζόταν για τη σύζυγό του και την υποστήριζε επί του πρακτέου, ήταν πραγματικά σπάνιο υπόδειγμα ευγενικού και στοργικού άντρα, ειδικά για τα δεδομένα της πατριαρχικής κοινωνίας του 19ου αιώνα, εποχής όπου αποκλειστικά οι γυναίκες επωμίζονταν τις ευθύνες και τα βάρη του νοικοκυριού και της ανατροφής των παιδιών, συχνά δίχως να τους αναγνωρίζεται το δικαίωμα στην ψυχαγωγία και στην ξεκούραση.